

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Черкасов, В.Ф. (2025). *Музична освіта в країнах-членах Європейського Союзу*. Бо Базен /Німеччина: AV Akademikerverlag.

Аліна Чуракова

студентка 3 курсу

кафедри історії української та зарубіжної музики

ХНУМ імені І. П. Котляревського,

Науковий керівник –

доктор мистецтвознавства, професор

Рощенко О. Г.

АСТРАЛЬНА СИМВОЛІКА В ОРАТОРІЇ Й. ГАЙДНА «DIE SCHÖPFUNG»

Створення астральних тіл у «*DIE SCHÖPFUNG*», як і в Біблії, починається з четвертого дня творіння. В Ораторії Й. Гайдна це відповідає першій частині, а саме 12-14 номерам, таким чином, матеріалами дослідження щодо визначення астральної символіки постають саме вони. Відповідно до Святого Письма, створення астрального світу включає появу сонця, місяця та зірок.

Всі етапи творення відіграють значну роль на шляху «від Хаосу до світла», але внутрішній астральний цикл (сонце, місяць, зірки) відіграють в цьому процесі особливу роль, адже саме вони пов'язані з символікою світла. Тому створення астральних тіл є однією з кульмінацій процесу Створення.

В Ораторії Й. Гайдна *Firmament* (небосхил) постає не тільки передумовою створення астральних світил, але і, наприклад, утворення стихії води, тому потрібно зазначити, що *Firmament* серед водної символіки Ораторії Й. Гайдна зустрічається починаючи з четвертого номеру, адже це поняття постає джерелом наповнення світоустрою, організованим течією води.

Створення астрального комплексу має містериальний характер, адже це священна дія, в якій є ведучий, який здійснює все за усталеним Богом порядком – архангел Уріель. Варто відзначити і оригінальну композицію, а саме *recitativo secco* і одразу *recitativo accompagnato*, в якому лаконічно відбувається втілення з попереднього речитативу небесного світу, керованого світла.

№12, речитатив Уріеля, це пролог до астральної містерії у складі Ораторії Й. Гайдна, котрий починається з сакраментальної фрази «і Господь сказав»; це промова Господа, в якій описується мета утворення астральних тіл: розподіляти дні і ночі, течію років.

Відзначимо, що в цьому номері бачимо такий символ як «*die Sterne*» (зірки). Цей, поки що, намір інтонаційно підкреслений ходом на збільшену кварту, а каданс підкреслює одномоментність імперативу: домінанта – тоніка. В декларації намірів Бога ми бачимо такі пари, як «день і ніч», «небеса і земля», «дні і роки», тобто тут формується новий хронотоп, де буде більш точний простір і час.

Якщо на початку Ораторії Й. Гайдна в «Уявленні про Каос» темрява була символом хаотичного, духи темряви були скинуті до глибин, то в цьому номері ніч постає як творіння Господнє, утворюється хронотопічний порядок, якому сприятиме світло. *Ordnung* (порядок) – надзвичайно важлива складова утворення світу. Ночі надається своя функція у структурі світу створеного Господом.

Починається оркестрова картина зі сходження «*die Sonne*» (сонця) на небеса, воно має два інтонаційні символи. Перший – на початку, в темпі анданте, поступовий рух флейт і I скрипок, діапазон децима, його розширення променеподібне, протилежним рухом в низьких інструментів. Другий – дугоподібний, за рахунок октавного висхідного руху терціями (віолончель, клавесин та фаготи) та низхідного у флейт з I скрипками. Якщо розглядати з точки зору нумерології, бачимо число три у висхідному русі, і в низхідному також, бо залучається і вокальна партія, разом з якою утворюється рух по тонах великого мажорного нонакорду.

За сонцем виходить «*der Mond*» (місяць), його стрілоподібний шлях в діапазоні ундецими представляє віолончель та клавесин висхідним поступовим рухом, темп адажіо. Місячне сяйво змінне, тому рух модуляційний, «невловимий», з використанням до-бекару.

Наступними утворилися зірки в *Himmelsraum* (небесному просторі), тремоло в оркестрі підкреслює їхнє мерехтіння. Кожен етап створення затверджується проведенням наскрізної фанфарної ритмо-формули, яку в

даному контексті можемо назвати ритмо-формулою творення.

Таким чином, ця насичена картина свідчить про утворення нового раціонального порядку. Найбільш величний етап – створення сонця, далі картина змінюється, виходить інша формула освітлення – місяць та його рух. Третя картина – мерехтіння зірок, все констатується ритмо-формулою.

Далі іде власне спів небесний про початок божественної ери. Учасниками цього №14 є архангели та ангели, наявна імітаційна техніка проведення тематизму, в оркестрі також. Безпосередньо взаємодіють активно-дієвий фактор (№13) і епічний тип драматургії (№№12, 14). Є ознаки фугованого викладу в 2 епізоді, ніби подвійна fuga з сумісною експозицією. Даний номер є уславленням Господа за 4 дні творіння.